

Wessman

22.2.2021

Dno 58/04.01.01/2021

Eduskunnan sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys 249/2020 vp laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnon tausta

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuslakia. Esitys tarkentaisi päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisen alaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Ilmoitusvelvollisuus koskisi varhaiskasvatuslain soveltamisalaan kuuluvaa julkista ja yksityistä toimintaa. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2021.

Päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisalan tarkentaminen

KT Kuntatyönantajat pitää vaikeaselkoiseksi koetun mitoituksesta poikkeamisen pykälän selkeyttämistä perusteltuna, mutta vastustaa yllättävien sairauslomien rajaamista tilapäisen poikkeamisen soveltamismahdollisuuden ulkopuolelle niissä tilanteissa, joissa sijaisia ei yrityksistä huolimatta saada.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistamisen yhteydessä vuonna 2015 ohjeistanut seuraavasti: "Henkilöstömitoitusta tulee noudattaa myös henkilöstön sairaus- ja vuosilomien sekä muiden ennakoitavissa olevien poissaolojen, esimerkiksi koulutukseen osallistumisen vuoksi sekä mahdollisten lomautusten aikana varautumalla niihin etukäteen. Suhdeluvusta poikkeaminen ei näiden syiden perusteella ole asetuksen mukaan mahdollista. Saman päivän aikana tapahtuviin yllättäviin sairauslomiin tulee pyrkiä saamaan sijainen mahdollisimman pian. Toiminnan järjestäjien tulee kiinnittää huomiota riittävään sijaisjärjestelmään." Varhaiskasvatuslain uudistuksen yhteydessä hallituksen esityksessä 40/2018 todettiin, että "varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee huolehtia riittävästä sijaisjärjestelmästä, jonka avulla pystytään huolehtimaan siitä, että lain edellyttämä henkilöstömitoitus pystytään nopeasti saavuttamaan myös vaikeasti ennakoitavissa tilanteissa."

Hallituksen esityksessä ehdotetaan pykälään 36 lisättäväksi uusi momentti siitä, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.

Hallituksen esityksessä viitataan elokuun 2020 puoliväliin mennessä toteutettuun tarkastukseen, jossa aluehallintovirastot ovat tarkastaneet 559 päiväkodin

Kunnallinen työmarkkinalaitos

Toinen linja 14
00530 Helsinki
PL 200, 00101 HelsinkiPuhelin 09 7711
etunimi.sukunimi@kt.fi
www.kt.fi

Kommunala arbetsmarknadsverket

Andra linjen 14
00530 Helsingfors
PB 200, 00101 HelsingforsTelefon 09 7711
fornamn.efternamn@kt.fi
www.kt.fi/sv

henkilöstömitoitukset. Tarkastuksessa ylityksiä on ollut vain 18 päivän aikana, mikä vastaa 0,3 %:a kaikista tarkastetuista päivistä. KT Kuntatyönantajien käsityksen mukaan mitoituksen ylitykset ovat kuntasektorilla vähäisiä, eivätkä suinkaan tarkoitushakuisia.

Siitä huolimatta, että työnantajilla on käytössä omia sijaisia ja sijaisjärjestelmiä, on henkilökunnan äkillisissä ja yhtäaikaisissa sairastumistilanteissa joskus yrityksistä huolimatta mahdotonta saada sijaisia. Henkilöstön yllättävä poissaolo vaatii myös järjestelyajan. Henkilöstön äkillisten sairauspoissaolojen kategorinen rajaaminen tilapäisen poikkeamisen soveltamisen ulkopuolelle aiheuttaa työnantajille tilanteita, joiden ratkaisemiseksi olisi käytettävä epätarkoituksenmukaisia henkilöstön siirtämistä tai lasten edun vastaista lasten poissaolon suosittelemista.

KT Kuntatyönantajat pitää erittäin tärkeänä, että tilapäisen poikkeamisen soveltaminen on mahdollista myös henkilökunnan yllättävien sairauspoissaolojen takia, mikäli sijaista ei yrityksistä huolimatta saada. Hallituksen esityksessä todetaan, että "mitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista myöskään henkilöstön sairastumisesta johtuvien poissaolojen vuoksi, sillä myös tällaiset tilanteet tulee hoitaa riittävin sijaisjärjestelyin." Lakiesityksessä ei kuitenkaan ole otettu kantaa siihen, miten varhaiskasvatuksen tuottajan tulee toimia tilanteessa, jossa sijaisia ei ole saatavilla.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi varhaiskasvatuksen henkilökunnan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatukseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta (54 a §) sekä toimenpiteistä ilmoituksen johdosta (54 b §). Esityksessä ehdotetaan, että jos varhaiskasvatuksen henkilöstöön kuuluva huomaa tai saa tietoonsa lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvan epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan, hänen tulisi viipymättä ilmoittaa siitä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jotta epäkohtiin tai niiden uhkiin voitaisiin tehokkaasti ja nopeasti puuttua. Ilmoitus tulisi hallituksen esityksen mukaan tehdä kirjallisesti.

KT Kuntatyönantajat ei katso tarpeelliseksi lisätä varhaiskasvatuksen henkilöstöön kohdistuvia hallinnollisten velvoitteiden lisäämistä. Henkilöstölle ja työntekijöille muutoinkin kuuluvan yleisen huolellisuusvelvoitteen on katsottu sisältävän myös epäkohdista tai niiden uhasta ilmoittamisen omalle esimiehelle.

Esityksen mukainen lakiin kirjattu velvoite lisäisi myös kuntien hallinnollista työtä, jonka seurauksena kuntien varhaiskasvatuksen järjestämiskulut nousisivat. Varhaiskasvatuksen kulujen nousu on jäänyt esityksessä huomioimatta.

KT Kuntatyönantajat vastustaa esitetyn pykälän lisäämistä varhaiskasvatuslakiin.

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

Neuvottelupäällikkö

Henrika Nybondas-Kangas